

Meer melk uit een kilo droge stof betekent duizenden euro's hoger saldo

Voerefficiëntie is vliegwiel

Met het quotumloze tijdperk en hoge voerprijzen in het vooruitzicht is het kengetal voerefficiëntie volop in beeld. Het praktijknetwerk 'Duurzame voeding melkveehouderij' stoeide er twee jaar mee. 'Bij een stijging van de voerefficiëntie van 1,4 naar 1,5 dalen de voerkosten met 1,3 cent', aldus Dries Aerden van Liba.

tekst Alice Booij

Hoeveel kilo meetmelk produceert u uit één kilo droge stof? Licht dat op 1,3 of 1,5? Over een aantal jaren hebben melkveehouders dit kengetal net zo gemakkelijk paraat als nu de bsk of de voerkosten per kilo melk. In een quotumloos tijdperk en met groeiende bedrijven luidt het motto: zoveel mogelijk melk uit de beschikbare hoeveelheid ruwvoer produceren. Hoe meer melk uit eigen voer, hoe minder voeraankopen noodzakelijk zijn en hoe hoger het voersaldo per koe is. Bovendien wordt niet het quotum, maar het voer bij een steeds intensiever wordende melkveehouderij schaars en dus duur. 2012 is wat dat betreft al een voorbode voor wat komen gaat.

Dries Aerden van Adviesbureau Liba heeft met inmiddels tweehonderd melkveebedrijven ervaring met de voerefficiëntie. 'Eerder vonden veehouders al gauw dat ze toch wel voer genoeg hadden, maar het totale rantsoen kost momenteel zo'n 19 cent per kilo droge stof. Het verschil tussen een voerefficiëntie van 1,3 of 1,5 betekent voerkosten van

14,6 of 12,6 cent per kilo melk.' Met het intensiveren van de bedrijven rekent Aerden ook weleens andersom. 'Wanneer je honderd ton voer hebt, kun je bij een efficiëntie van 1,5 zo'n 150.000 kilo melk produceren. Bij 1,3 is dat maar 130.000 kilo. Een verschil van pakweg 7000 euro.'

20.000 euro voordeel

Het praktijknetwerk 'Duurzame voeding melkveehouderij' verdiepte zich al in de efficiëntie van de melkproductie. De variatie bij de tien deelnemers uit de regio Weert lag tussen de 1,2 en 1,5. 'Bij honderd melkkoeien is dat een verschil van zo'n 20.000 euro', rekende has-student Pierre van Lin grofweg door. 'Het verbeteren van de voerefficiëntie is het vliegwiel voor het bedrijf.'

De bedrijven uit het netwerk willen in de toekomst allemaal groeien en dat gaat gepaard met een hogere intensiteit van melkproductie per hectare en dus een ruwvoertekort. 'De deelnemers hebben allemaal hun efficiëntie verhoogd tijdens hun deelname aan het prak-

Voerefficiëntie is een maat voor het hele proces in de koe van melk produceren

Jakob Pustjens: 'Ook eigen ruwvoer is duur'

Weet wat je voert en beheers zelf je rantsoen. Dat is het advies van melkveehouder Jakob Pustjens uit Nederweert. 'Voer bepaalt een derde van de kostprijs van melkproductie. Met slim inkopen kun je daar als melkveehouder geld verdienen.' Met een intensiteit van zo'n 20.000 kilo melk per hectare koopt hij voor zijn 120 melkkoeien voer aan. 'Veel verschil met mijn eigengeteelde ruwvoer is er in kostprijs niet. Als je alles meeteelt, van kunstmest tot onderhoud van het grasland en de machinekosten, dan is ook de teelt van eigen ruwvoer kostbaar. Je moet er dus wel voor zorgen dat je zoveel mogelijk melk hieruit produceert.' Pustjens kiest zijn extra voedermiddelen heel bewust. 'Ik kies alleen producten die uit de levensmiddelenindustrie komen, Protiwanze dus niet. De beste resultaten haal ik met droge bijproducten.' Pustjens, die meedraait in het praktijknetwerk 'Duurzame voeding

melkveehouderij', zoekt naar een balans tussen economie en voerefficiëntie. 'Momenteel zitten de koeien op een voerefficiëntie van 1,45. Het kan beter, maar ik voer nu nog erwtenvezel die ik in het voorjaar heb gekocht voor 70 procent van de voederwaardeprijs op dat moment. Door de prijsstijging van energierijke grondstoffen zakt de voederwaardeprijs inmiddels verder. Het rantsoen is echter wat te snel. Dat gaat ten koste van de voerefficiëntie, maar het koersaldo is gestegen door gedaalde kosten.'

Voor komend seizoen heeft Pustjens persulp en mks vastgelegd voor de energievoorziening. Met bierbostel, soja en raap wil hij het eiwit op peil brengen. 'De keuze hangt af van de prijs. Ik kies nu voor ongemalen sojakernbrok, als de grondstoffen dalen wellicht weer voor losse soja of raap. Brokken zijn momenteel prijstechnisch interessanter dan dagprijzen van losse grondstoffen.'

tijknetwerk', geeft Van Lin aan. Een aantal deed dat door mengvoer te vervangen door enkelvoudige grondstoffen. 'Die zijn rijker aan vsm en dvm en maken het rantsoen intensiever, maar enkelvoudige grondstoffen werken vooral positief op de kostprijs', aldus Aerden. Ook bedrijven met een relatief hoog ruwvoeraandeel haalden een hogere voerefficiëntie, vult netwerkbegeleider Johan Heuvelmans van Arvalis aan. 'Daar ligt de nadruk meer op goed grasland produceren met goede kwaliteit. Dat wordt door de mestwetgeving steeds lastiger.' Als voorwaarde voor het verhogen van de voerefficiëntie noemt Heuvelmans dat het in de basis goed moet zitten. 'Management en huisvesting moeten optimaal zijn, zodat de koeien op hun best kunnen presteren.'

Optimum in voerefficiëntie

Het kengetal voerefficiëntie kent een optimum, geeft Aerden aan. 'Koeien moeten ook gezond blijven en bij een voerefficiëntie van 1,65 lijkt dat moeilijk te lukken. Dan gaat het ten koste van hun lichaamsreserve. Nieuwmelkte koeien zitten weleens op voerefficiënties van 2 tot 2,5. Ze spreken hun lichaamsreserves aan en verliezen gewicht. Maar dat mag nooit lang duren om problemen met vruchtbaarheid, gezondheid en klauwen te voorkomen.' Vaarzen en koeien hebben later in de lactatie over het alge-

meen een lagere voerefficiëntie. 'Omdat ze minder melk geven.' Logisch noemt Aerden ook een aantal managementzaken die invloed hebben op de voerefficiëntie. 'Broeit in de kuil verlaagt de opname en dus de melkproductie. Voor een uur korter liggen geldt hetzelfde. Voerefficiëntie is een maat voor het hele proces in de koe van melk produceren.'

Het effect van een hoge voerefficiëntie betekent trouwens ook een efficiënte mineralenbenutting. 'Het geeft ook een betere benutting van stikstof en fosfaat en dat zie je in de bex terug. Het mes snijdt dus aan twee kanten', weet Aerden, die als voorbeeld twee bedrijven aanhaalt met een voerefficiëntie van 1,5. De één realiseert een melkproductie van 26 kilo melk met 18 kilo drogestofopname per koe. De ander haalt gemiddeld 33 kilo melkproductie, waarbij de koeien 22 kilo droge stof opnemen. 'Dat laatste is voor het saldo gunstiger. Het geeft aan dat voerefficiëntie belangrijk is, maar niet alles zegt.'

Voersaldo bepalend

De voerefficiëntie is niet het enige kengetal dat het economische resultaat bepaalt, noemt Aerden nog extra. 'Er zijn nog andere kengetallen die het voersaldo per koe bepalen. Naast voerefficiëntie is dat de melkproductie per koe, de kostprijs per kilo droge stof en de voederwaardeprijs van het krachtvoer.'

Voerefficiëntie in de Verenigde Staten anders

Het kengetal voerefficiëntie wordt in de VS veel gebruikt. Ook daar delen ze de meetmelkproductie door de hoeveelheid opgenomen voer. Meetmelk in Amerika is niet hetzelfde als in Nederland en België, waarschuwt Dries Aerden van Liba.

'In Amerika bevat meetmelk 3,5% vet, terwijl wij rekenen met 4%. Logisch ook dat de Amerikanen, die ook nog eens drie keer per dag melken en hogere producties per koe realiseren, een voerefficiëntie halen van 1,6 tot 1,7.'